

به نام خدا

تاریخ لباس اروپا

جلسه پنجم :

انگلستان قرون وسطی یا گوتیک

در اوایل این دوران مردان و زنان انگلیسی همچنان سه لباس اصلی، ستولا یا لباس زیر، بلیاد یا لباس رو، پالا یا شنل، که همگی همان پوشاک اصلی یونانی - رومی بود، می پوشیدند. مرد و زن از روی پیراهن کمربندی از چرم می بستند.

مردان پوتین کوتاه چرمی تا مچ پا و زنان کفش نرم از چرم یا پارچه می پوشیدند. زنان مهارت بالایی در بافندگی و برودری دوزی داشتند. دور یقه و حاشیه لباسهای خود و مردانشان را با قلاب دوزی تزئین می کردند.

مردان باشلق ساده ای بر سر می گذاشتند و زنان از روسری استفاده می کردند. «هدریل» یک نوع روسری از پارچه کتان که به شکل دایره، مربع یا مستطیل بود که زنان انگلیسی موهای خود را زیر آن پنهان می کردند.

با ظهور نرمنها، جنس پارچه از کتان و پشم به ابریشم و پوست تبدیل گردید و استفاده از جواهر روی لباسها باب شد و روسری تبدیل به ویمپل و از پارچه مرغوب سفید یا رنگی شد و توسط یک حلقه فلزی روی سر ثابت می شد. سپس چانه بند به همراه کلاه کوچک بی لبه از پارچه سفید آهاردار عرضه گردید. این کلاه، گاهی بدون کلگی بود و دنباله ویمپل از درون آن بیرون می آمد.

دستکشها از پارچهٔ پشمی و چرم درست می شد و زنان آنها را به کمر بند خود وصل می کردند. مردان دستکش جواهر نشان به دست می کردند و از جوراب شلواریهای به رنگ شاد استفاده می نمودند و بند جوراب زرین به دور آن می پیچیدند.

مرد و زن کمر بندهای چرمی قلابدار به کمر می بستند و دنبالهٔ طویل آن را در جلو رها می کردند. کفش مردان و زنان از پارچه یا چرم بود که روی آن برودری دوزی می شد. مردان یقهٔ پیراهن خود را با دکمه های طلا می بستند.

مقیاس اندازه گیری یارد بود یک یارد برابر با طول بازوی ، هنری دوم پادشاه آن دوران بود. لباسهای گرانبها از پارچه های ابریشمی و کتان های مرغوب و پارچه های زربفت دوخته می شد و دارای برودری دوزیهای پرکار و زیبا بود.

«پلیس»، کت گشادی تا زانو بود که زنان در سدهٔ دوازدهم می پوشیدند و در جلو، کمر با دکمه ای بسته می شد و آستینهای گشادی داشت که از پارچهٔ پشمی (بافت فلاندرز)، پارچهٔ زربفت (بافت ونیز) و خز بود که محبوبترین نوع آن پوست قاقم بود.

مردان و زنان انگلیسی هم از سورکت استفاده می کردند و روی آن تسمه یا کمربندی می بستند تا در جای خود ثابت بماند.

در اوایل سده سیزدهم، کت هاردی جای سورکت را گرفت. نوع مردانه آن، کت نسبتاً تنگ و کوتاهی بود که سراسر جلو آن دکمه داشت آستینهای تنگ آن نیز دارای یک ردیف دکمه، از آرنج تا مقابل انگشت کوچک بود. از روی این کت، پایینتر از خط کمر، کمربندی جواهر نشان بسته می شد که با جوراب شلواری می پوشیدند.

در سده چهاردهم لباسهای چند رنگ به بازار آمد و به مدت نیم سده رواج داشت. پنجه کفشها طویل و توپُر بود و از کفشهای چوبی در خارج از منزل برای محافظت از کفشهای نرم پارچه ای و چرم استفاده می شد.

در اواخر سده سیزدهم لیری پایپ یا باشلق دنباله دار متداول گردید.

در سده چهاردهم مردان عمامه ای که دنباله درازی داشت بر سر می گذاشتند که این دنباله را یا به دور گردن می پیچیدند و یا آزاد در پشت سرها می کردند در اواخر سده چهاردهم، لیری پایپ، بخشی از عمامه شد و شکلی شبیه به «تاج خروس» پیدا کرد که معمولاً مردان خوش گذران و متظاهر آن را بر سر می گذاشتند. این تاج خروس در طول زمان، کوچکتر شد تا امروز که خود را به شکل کلاه کالسکه رانان نشان می دهد.

عرقچین کلاه نم‌دین با کلگی بلند و لبه‌تا خورده باریک بود که اغلب این کلاه روی باشلق بر سر گذاشته می‌شد.

در سده پانزده مردان انگلیسی از راندلت (عمامه چایرن) استفاده می‌کردند. خرقة مردان بلند و فراخ، چهارگوش یا گرد، با باشلق یا بدون آن، یقه گشاد بی دکمه یا چند دکمه ای رواج داشت، بعضی از آنها دارای یقه و برگردانی از خز بود و از کلاه با لبه خز بر سر می‌گذاشتند روی همه لباسهای مردانه کمربندی از چرم سیاه بسته می‌شد که خنجر یا کیف پول خود را از آن می‌آویختند.

زنان از سه پیراهن استفاده می‌کردند یکی، لباسی بلند با آستینهای چسبان و یقه ای بلند داشت که گردن را می‌پوشاند، از روی آن پیراهن دیگری می‌پوشیدند که کوتاهتر و آستینهای فراخ و دامن پرچین و گشادی داشت و از روی این دو پیراهن، سورکت می‌پوشیدند و دور گردن، دستمالی از پارچه سفید نازک می‌بستند تا ویمپل را به آن متصل کنند.

بعدها ویمپل جای خود را به سربندهایی از تور طلایی با دانه‌هایی از جواهر داد که به سربند مشبک یا سربند زرین مشهور بود.

«هوپ لند»، کت بلند و فراخی بود که آستری از خز داشت و از روی آن کمر بند می بستند. مردان جوان هوپ لند کوتاه می پوشیدند و اغلب از پارچه های بسیار مرغوب بود و روی آن برودری دوزی می شد و حاشیه اغلب لباسها کنگره دار بود.

مردان زنجیرهای سنگین و زیبا بر گردن می آویختند که امروزه شهرداران، قضات و برخی از مسئولان در کشورهای اروپایی از آنها استفاده می کنند. روی لباس زنان و مردان نشانه ها و علائم خانوادگی و اجتماعی با طلا و نقره میناکاری و نقش می گردید.

پیراهن زنان در این سده بالاته کوتاه و چسبان پیدا کرد، لباسهای مردان، زیر تأثیر لباسهای ونیزی، شانه های پهنی پیدا کرد و کوتاه شد و آستینهایش فراخ و گشاد گردید.

لباس دلقکهای امروزی، یعنی لباسهای رنگارنگ، باشلق با حاشیه های کنگره دار و زنگوله های آویخته به سراسر لباس، در واقع یادگاری از پوشاک مردم قرون وسطی هست. همچنین استفاده از انگشتر بزرگ برای انگشت شست باب روز بود.